

Afgørelser – Reg. nr.: 06823.00

Fredningen vedrører: Dalegård Brud

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

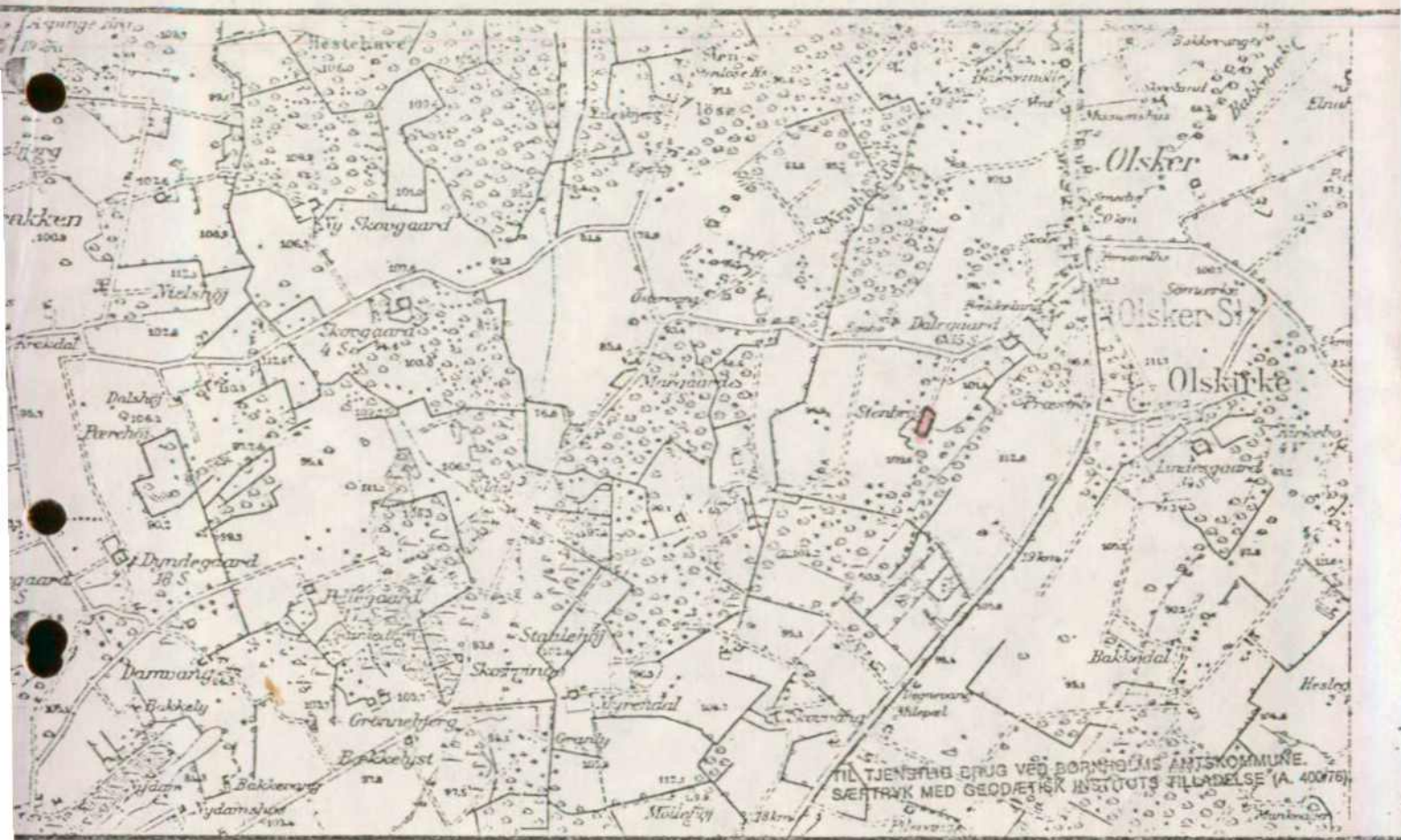
Overfredningsnævnet 01-12-1981

Fredningsnævnet 06-12-1978

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

KORTBLAD NR. 5033 / 1812 IV NY 1:20000

MATR. NR.: 39^a og 39^d SOGN: Hovedejerlavet, Olsker

AREAL: 1500 m²

EJER: Privat.

FREDET: Overfredningsnævnets afgørelse af 1.12.1981.

FORMÅL: Geologisk fredning.

INDHOLD: Offentligheden har ret til færdsel til fods til og på arealet.

Tilplantning, ændringer i terrænet, reklamering, indretning til oplags- eller lossepladser, henkastning af affald samt bebyggelse er ikke tilladt.

PÅTALERET: Naturfredningsrådet, fredningsnævnet og Bornholms amtsråd.

REG. NR.: 140 - 03 - 22

1/12-1981

Overfredningsnævnets afgørelse

af 1. december 1981

i sagen om fredning af ejendommen "Dalegård" (matr.nr. 39 a m.fl., Hovedejerlauget, Olsker) i Allinge-Gudhjem kommune (sag nr. 2403/79).

Ved kendelse af 6. december 1978 har fredningsnævnet for Bornholms amts fredningskreds besluttet ikke at gennemføre en af Danmarks Naturfredningsforening rejst sag om fredning af den ca. 46 ha store ejendom "Dalegård" (matr.nr. 39 a m.fl., Hovedejerlauget, Olsker) i Allinge-Gudhjem kommune. Danmarks Naturfredningsforening har påklaget kendelsen til overfredningsnævnet.

Fredningen er tilbudt af ejendommens ejer, som ikke har ønsket erstatning herfor.

Formålet med fredningen er ifølge rejsningskrivelsen at værne ejendommens landskabelige kvaliteter og navnlig at forhindre iværksættelse af stenbrydning, som der er tinglyst servitut om på ejendommen. Bornholms amtsråd har i 1977 i henhold til råstofloven tilladt denne brydning indenfor et 7,8 ha stort område dog med undtagelse af et ca. 1.500 m² stort areal, hvor der i et gammelt stenbrud findes en sjælden pegmatitforekomst.

Om denne forekomst oplyser naturfredningsrådet, at den er særlig interessant på grund af mineralsammensætningen, og at stenbruddet derfor ofte besøges af geologiske ekskursioner fra højere læreanstalter, gymnasier m.v. Efter fredningspåstanden gives der offentligheden adgang til pegmatitforekomsten.

Ejendommen ligger i landzone, og arealerne er undergivet fredskovs-

pligt eller er omfattet af bygge- eller beskyttelseslinier i henhold til naturfredningsloven. I regionplanen er ejendommen henført til landbrugsområde med væsentlige landskabelige og rekreative interesser.

Det daværende fredningsplanudvalg, Allinge-Gudhjem kommune og Bornholms amtskommune har ikke kunnet anbefale gennemførelse af fredningen, som bl.a. er til hinder for den tilladte stenbrydning. Endvidere har indehaveren af brydningsretten protesteret mod fredning og krævet erstatning, hvis fredningen gennemføres.

Fredningsnævnet har begrundet sin afgørelse med, at der vel knytter sig betydelige landskabelige kvaliteter til den pågældende ejendom, men at der med de bånd, som allerede hviler på ejendommen, ikke findes tilstrækkelig anledning til en fredning som den påståede.

Under anken har fredningsstyrelsen og naturfredningsrådet foreslået fredningen begrænset til det gamle stenbrud med pegmatitforekomsten og således, at der sikres offentligheden adgang til dette areal. Såvel ejeren som den servitutberettigede har kunnet tilslutte sig dette og har ikke villet kræve erstatning, hvis fredningen begrænses således. Også amtsrådet har kunnet tiltræde forslaget.

Efter besigtigelse af området og møde med de interesserede har overfredningsnævnet besluttet at tiltræde fredningsnævnets afgørelse, idet der ikke findes tilstrækkelig begrundelse for at pålægge ejendommen som helhed fredning.

Overfredningsnævnet finder imidlertid, at det område på ca. 1.500 m², som på grund af særlig geologisk værdi er undtaget fra amtsrådets tilladelse til granitbrydning, bør fredes, således at området bliver tilgængeligt for offentligheden.

På grundlag af en fra fredningsnævnet - efter forhandling med sagens parter - afgivet indstilling om det nærmere indhold af en sådan fredning fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det område, som er vist på fredningskortet:

§ 1. Fredningens formål.

Formålet med fredningen er især at sikre de geologiske interesser, der knytter sig til pegmatitforekomsten i det gamle stenbrud, og at give offentligheden adgang til pegmatitforekomsten.

§ 2. Arealets benyttelse.

- a. Arealet må ikke tilplantes eller tilsås med træer eller buske. Det må som hidtil benyttes til afgrænsning med kreaturer og heste - eventuelt ved løsdrift.

b. Ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder udnyttelse af forekomster i jorden samt afgravning, opfyldning og planering er heller ikke tilladt.

c. Reklamering må ikke finde sted.

d. Der må ikke indrettes oplags- eller lossepladser, bilophugningsplads el.lign. eller henkastes affald.

Bebyggelse m.v.

Der må ikke opføres ny bebyggelse - herunder transformerstationer, skure og andre letflyttelige indretninger af bygningsmæssig karakter - og der må ikke opstilles campingvogne eller andre indretninger, der er tjenlige til beboelse.

Offentlighedens adgang.

a. Der tillægges almenheden ret til at færdes til fods ad den på fredningskortet viste private vej fra kommunevejen til det fredede, hvorfra der - ved amtsrådets foranstaltning og uden udgift for ejeren - etableres adgang til den nordøstlige del af bruddet.

Almenheden har endvidere ret til færdsel til fods samt kortvarigt ophold inden for det fredede.

b. Fredningsgrænsen skal markeres i terrænet, hvis ejeren eller den brydningsberettigede anser dette for påkrævet på grund af den offentlige færdsel. Det pålægges amtsrådet at lade denne markering foretage og opsætte færdselsanvisninger.

Hvis besøgende trods disse foranstaltninger færdes uden for det fredede område kan spørgsmålet om hegning eller andre foranstaltninger rejses over for fredningsnævnet af ejeren eller af den servitutberettigede.

c. Ved den private vejs udmunding i landevejen opsættes kort med oplysning om fredningen samt et af fredningsnævnet godkendt ordensreglement. Opslaget foretages af amtsrådet efter drøftelse med ejeren og den brydningsberettigede.

d. Amtsrådet kan om nødvendigt lade opstille affaldskurve m.v. inden for fredningen.

Landskabspleje.

På det fredede areal har amtsrådet ret til uden udgift for lodsejeren

efter forudgående aftale med denne at fjerne selvsåede buske eller træer og foretage anden form for pleje.

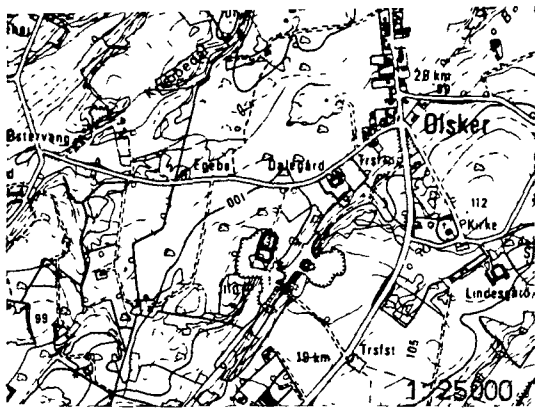
§ 7. Dispensationer.

En dispensation fra fredningsbestemmelserne kan meddeles, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34. Ved spørgsmål af videnskabelig betydning skal ansøgningen forelægges for naturfredningsrådet til udtalelse, forinden afgørelse træffes.

P. O. V.

G. Hermann

Udarbejdet af Bornholms amtskommune
 Til brug ved fredningssager
 Særtryk med Geodætisk Instituts tilladelse (A 400/76)

Signaturforklaring

- Grænse for område, der omfattes af fredningen
- Vej
- ☁ * Løvtræ, nåltræ
- ||||| Skrænt

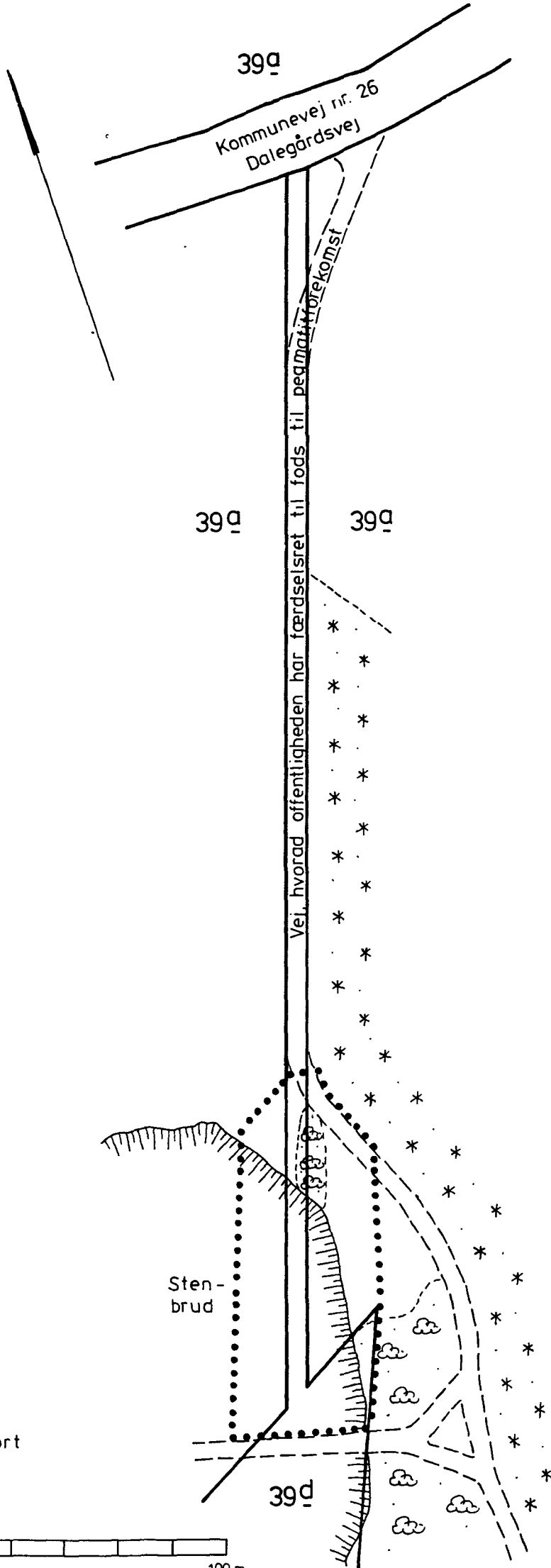
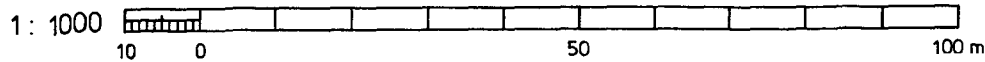
FREDNINGSKORT

OVERFREDNINGSNÆVNETS
 fredningsafgørelse af
 1981 i sag nr. 2403/79

Arealer ved Dalegård
 Ølsker
 Allinge-Gudhjem kommune
 Bornholms amt

Udarbejdet af Bornholms amtskommune,
 teknisk forvaltning Oktober 1979

Planen er tegnet på grundlag af matrikelkort
 suppleret med situation efter luftfoto

FREDNINGSNÆVNET >

KORT 1812 ^{IV} NU

REG. NR. 6823

6/12-1978

År 1978 den 6. december afsagde fredningsnævnet for Bornholms
amts fredningskreds følgende

K E N D E L S E

i sag nr. 94/1978.

Sag om fredning af ejendommen
Dalegaard, matr. nr. 39 a m.fl.
Hovedejerlavet, Olsker sogn.

1306/6-23

Ved skrivelse af 11. april 1978 har Danmarks Naturfredningsforening rejst sag om fredning af ca. 46 ha af ejendommen Dalegaard, omfattende matr. nr. 39 a, 39 b, 39 d, 39 p 39 v, 39 x, 39 ah og 39 aa Hovedejerlavet, Olsker sogn, der tilhører gårdejer Henrik Seiring, som har tilbudt arealerne fredet uden erstatning.

Efter Danmarks Naturfredningsforenings skrivelse er formålet med fredningen at sikre de store geologiske interesser, der knytter sig til pegmatitforekomsten i det på ejendommen værende ældre stenbrud samt iøvrigt at værne om de betydelige landskabelige kvaliteter, som ejendommen rummer med dyrkede marker, overdrev og kratbevoksede arealer omgivet af større skovområder.

De foreslåede fredningsbestemmelser er følgende:

A. Bestemmelser vedrørende bebyggelse m.v.

1. De fredede arealer må ikke yderligere bebygges. Dog skal det være tilladt at anlægge vandingsanlæg fra stenbrudssøen til brug for markvanding.
2. Der må ikke opstilles skure og andre letflyttelige indretninger af bygningsmæssig karakter samt vandforsyningsanlæg, ej heller campingvogne eller til beboelse tjenlige indretninger.
Opsætning af læskure til kreaturer og fuglehold (voliere) skal dog være tilladt.
3. Der må ikke opstilles master, transformatorstationer i området, eller føres luftledninger hen over det fredede areal.
El-master, som er nødvendige for de fredede ejendommers egen forsyning, skal dog kunne tillades af fredningsnævnet, men muligheden for kabelføring skal i sådanne tilfælde først undersøges.
Vindkraftanlæg (vindmølle), som er nødvendig for den fredede ejendoms egen forsyning, skal dog kunne tillades af fredningsnævnet.

B. Bestemmelser vedrørende arealernes benyttelse.

1. Arealerne må i princippet anvendes som hidtil. Fredningen er ikke

til hinder for, at de sædvanlige dyrkningsmæssige ændringer indenfor en landbrugs- eller en skovbrugsdrift finder sted, og at hidtil opdyrkede arealer overgår til overdrev.

2. Opdyrkning af udyrkede arealer må ikke finde sted.

3. Udenfor eksisterende havearealer samt de skov- og kratbevoksede områder må der ikke uden fredningsnævnets tilladelse foretages tilplantning eller tilsåning med træer eller buske.

Fritstående enkeltræer på markerne må ikke fældes.

4. Skovarealerne må drives fortsat efter almindelige forstlige principper. Genplantning må kun ske med løvtræer.

5. Levende hegn, stengårder og diger må ikke sløjfes.

Hegn, bortset fra almindelige markhegn, må ikke opsættes.

6. På de fredede arealer er ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder udnyttelse af forekomster i jorden (f.eks. ler, mergel eller grus) samt opfyldning og planering ikke tilladt, dog skal det være tilladt at fjerne affaldsmaterialer fra det gamle stenbrud.

7. Reklamering vedrørende næringsdrift må ikke finde sted.

8. De fredede arealer må ikke benyttes til væddeløb, som motorbane, skydebane, flyveplads, oplags- eller lossepladser, bilophugningsplads eller lignende eller til henkastning af affald.

9. Vejanlæg og reguleringer, bortset fra anlæg af mindre private veje, som følger det naturlige terræn, må ikke finde sted.

Parkeringspladser må ikke etableres.

C. Bestemmelser vedrørende almenhedens adgang til de fredede arealer.

Der tillægges almenheden adgang til at færdes til fods på private veje eller stier i området.

D. Bestemmelser vedrørende landskabspleje.

På udyrkede arealer gives der fredningsmyndighederne mulighed for uden udgift for lodsejeren, efter forudgående aftale med denne, at fjerne selvsåede buske eller træer, og foretage anden form for pleje for at

bevare stedets naturtilstand. Såfremt fredningsmyndighederne ønsker at foretage anden form for landskabspleje, kræver dette aftale med lodsejeren eller hjemmel i tillægskendelse.

Ejendommen, der er en landbrugsejendom, ligger i landzone, og en del af de arealer, der ønskes fredet, er undergivet fredskovpligt. De øvrige arealer er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 47 stk. 1 nr. 1 om skovbyggelinie og mindre arealer af bestemmelserne i § 47 stk. 1 nr. 2 om vejbyggelinie og § 53 om beskyttelseszone omkring kultidsminde. - Arealerne er endvidere beliggende indenfor det område, der i fredningsplanudvalgets oplæg om friluftslivets udvikling er betegnet som særligt naturområde, og indenfor det område, hvor ny råstofindvinding efter forslaget til regionplan kan tillades efter følgende retningslinier:

"Større råstofindvinding kun til forædling eller anden anvendelse af væsentlig betydning for Bornholm, og kun såfremt væsentlige rekreative landskabelige værdier ikke går tabt. Mindre indvinding til lokalt brug kan normalt tillades."

På ejendommen hæfter en den 8. februar 1954 tinglyst servitut om ret for stenværksejer Ernst Petersen til stenbrydning. I forbindelse med gennemførelsen af råstofloven i 1972 indgav Ernst Petersen anmeldelse om sin ret til Bornholms amtsråd, der anså anmeldelsen for at opfylde lovens betingelser. Ernst Petersen trak imidlertid sin anmeldelse tilbage, men indgav i 1977 ansøgning om råstoftilladelse til amtsrådet, der i skrivelse af 16. november 1977 gav tilladelse til at bryde ca. 3.000 m³ granit årlig i 10 år på et ca. 7,8 ha stort areal, dog undtaget det ca. 1.500 m² store areal med pegmatitforekomsten.

Danmarks Naturfredningsforening indankede amtsrådets afgørelse for fredningsstyrelsen med påstand om, at tilladelse til stenbrydningen nægtes af naturfredningsmæssige grunde, og under henvisning til, at foreningen ville rejse fredningssag. I en skrivelse af 12. april 1978 meddelte

fredningsstyrelsen derefter, at styrelsen ikke agter at afgøre sagen før fredningsnævnets afgørelse foreligger.

Fredningsnævnet afholdt den 2. november 1978 besigtigelse på ejendommen og efterfølgende forhandlingsmøde.

På Danmarks Naturfredningsforenings vegne fremhævede direktør Sune Ebbesen de geologiske interesser, der er knyttet til ejendommen, og dennes landskabelige kvaliteter. Han fandt ejendommen fredningsværdig og bemærkede, at da amtsrådets tilladelse til stenbrydning er indgivet for fredningsstyrelsen, må tilladelsen betragtes som ikke eksisterende. Hvis fredningen gennemføres, må fredningsstyrelsen forventes at ville nægte tilladelse, hvilket kan ske erstatningsfrit, og der er således ikke grundlag for at yde erstatning til Ernst Petersen for bortfald af hans tinglyste rettigheder ved fredning af ejendommen.

På fredningsplanudvalgets vegne bemærkede sekretariatsleder Damgaard, at fredningsplanudvalget ikke havde bemærkninger til Ernst Petersens anmeldelse af stenbrydningsretten i 1972, bortset fra at man ønskede pegmatitforekomsten bevaret, og at udvalget heller ikke havde indsigelser mod hans ansøgning i 1977. Efter udvalgets mening vil der ikke i tilfælde af udnyttelse af tilladelsen til råstofindvinding gå nogen rekreative eller landskabelige værdier tabt. Udvalget kan fortsat ikke støtte fredningsbegæringen.

På Bornholms amtsråds vegne udtalte korpsmester Mossin Kofoed, at han fandt en fortsat stenbrydning akseptabel, hvis pegmatitforekomsten bevares. Amtsrådet vil modsætte sig en fredning, der hindrer stenbrydningen. Han fandt det iøvrigt uheldigt, hvis naturfredningsloven benyttes til at fremme egne interesser, og anbefalede fredningsnævnet at afvise sagen.

Preben Larsen erklærede på Allinge-Gudhjem kommunes vegne, at kommunen vil anbefale, at der fortsat tillades stenbrydning, og derfor ikke kan gå ind for en fredning.

Søren Jensen, der er medlem af Allinge-Gudhjem kommunalbestyrelse, bemærkede, at kommunens plan- og miljøudvalg ikke har behandlet sagen, og at det er hans personlige mening, at det vil være af betydelig interesse at sikre ejendommen som rekreativt område. Selvom det er en forudsætning for amtsrådets tilladelse til stenbrydning, at der sker forædling af produkterne, vil det ikke være muligt at sikre dette.

På fredningsnævnets forespørgsel erklærede advokat Simonsen på ejerens vegne, at denne kun ønsker fredningen gennemført, hvis fredningen kommer til at omfatte hele ejendommen og indeholder forbud mod stenbrydning.

Stenværksejer Ernst Petersen erklærede, at da han indgav sin ansøgning om råstoftilladelse i begyndelsen af 1977, var der ikke tale om fredning, og det er hans opfattelse, at fredningssagen kun er rejst for at hindre ham i at udnytte hans ret til stenbrydning, som han i sin tid har købt for 30.000 kr. Når han tilbagekaldte sin anmeldelse i 1972, skyldtes det, at det da var dårlige tider for stenbrydning, og at han havde vanskeligt ved at beholde sine folk, samt at der skulle stilles en stor sikkerhed overfor amtsrådet. Det har senere vist sig, at der er interesse for den stenart, der findes på Dalegaard. Han har fået tilbudt 30.000 kr. for at sælge sine rettigheder til stenbrydning under forudsætning af, at råstoftilladelse foreligger. Det er vanskeligt at vurdere kontraktens værdi, men han vil anslå den til 40.000 kr. På ejendommen ligger endvidere et lager af sten, skønsmæssigt 10.000 tons, der har en værdi af ca. 10 kr. pr. ton eller ialt ca. 100.000 kr. Der er strid mellem ham og ejendommens ejer om, hvem lageret tilhører. Han vil principielt modsætte sig en fredning, der hindrer hans stenbrydning, men hvis fredningen gennemføres, vil han kræve en erstatning på ialt 100.000 kr.

Advokat Simonsen bekræftede, at der er tvist mellem ejeren og Ernst Petersen om retten til nogle stendynger, der er beliggende i en slugt på ejendommen, og som skal fjernes, hvorefter der vil blive et

meget smukt område.

Formanden for S.I.D. i Allinge, Kaj Ove Rasmussen, bemærkede, at hvis stenbrydningen hindres, vil det skabe arbejdsløshed hos yderligere 14-15 mand, og han anbefalede, at der ikke blev lagt hindringer i vejen for stenbrydningen.

Naturfredningsrådet har i en erklæring af 11. oktober 1978 givet udtryk for de store geologiske, herunder undervisningsmæssige, interesser, der specielt knytter sig til forekomsten af pegmatit, og har udtrykt, at det har betydning at kunne se det særprægede (pegmatitgangen) i sammenhæng med det omgivende terræn, hvorfor fredningssagen af rådet kan anbefales gennemført af geologiske grunde.

Fredningsnævnet kan tilslutte sig Danmarks Naturfredningsforenings og Naturfredningsrådets ønske om at bevare pegmatitforekomsten, men dette ønske findes at være tilgodeset i tilstrækkelig grad ved forbeholdet i amtsrådets tilladelse til råstofindvinding om bevaring af denne forekomst, og en fredning af ejendommen findes derfor ikke påkrævet af denne grund.

Fredningsnævnet er endvidere enig med Danmarks Naturfredningsforening i, at ejendommen rummer betydelige landskabelige kvaliteter. Da den er beliggende i landzone, og da dens udnyttelse er undergivet begrænsninger i henhold til landbrugslovgivningen, samt da de arealer, der ønskes fredet, er underkastet fredskovpligt eller omfattet af naturfredningslovens byggeliniebestemmelser, findes de landskabelige værdier imidlertid ikke at være udsat for væsentlig forringelse, selvom fredningen ikke gennemføres. Dette gælder også i tilfælde af stenbrydning, da denne skal foregå i fortsættelse af det eksisterende brud og ikke vil kunne ses fra den gennem ejendommen førende landevej.

Ved gennemførelse af fredningsforslaget vil der kunne skaffes adgang for almenheden til at færdes på private veje og stier på ejendommen, men denne ret skønnes at være af begrænset værdi, da arealerne ikke har

bindelse med andre arealer, der er åbne for almenhedens færdsel.

Under hensyn til det anførte, og da fredningsnævnet ved vurderingen af spørgsmålet om gennemførelsen af fredningsforslaget må tillægge det væsentlig betydning, at hverken fredningsplanudvalget, amtsrådet eller kommunalbestyrelsen har kunnet støtte fredningen, og at denne vil hindre udnyttelsen af stenværksejer Ernst Petersens rettigheder, finder nævnet, at fredningen ikke bør gennemføres.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Danmarks Naturfredningsforening rejste sag om fredning af arealer af ejendommen Dalegaard, matr. nr. 39 a m.fl. Hovedejerlavet, Øster sogn, bør ikke nyde fremme.

Kendelsen kan indbringes for Overfredningsnævnet, Amaliegade 13, 1256 København K, af Danmarks Naturfredningsforening, ejendommens ejer og brugere, fredningsplanudvalget for Bornholms amt, Bornholms amtsråd og Allinge-Gudhjem kommune.

Klagefristen er 4 uger fra den dag fredningskendelsen er meddelt den pågældende.

Aksel Petersen

Mogens Lorentzen

Knud A. Koføed